

VÝROČNÍ ZPRÁVA

o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2014

Fotografie na titulní straně:

knihovny oceněné na Slavnostním setkání profesionálních knihoven Jihomoravského kraje 2014, zleva nahoře: Městská knihovna v Mikulově (fotografie: Mgr. Ilona Salajková),

Městská knihovna Mikulov (fotografie: Mgr. Marie Ježková)

Obecní knihovna Jevišovice (fotografie: Zdenka Komůrková),

Knihovna Jiřího Mahena, pobočka Chrlice (fotografie: Mgr. Edita Vališová).

Městská knihovna Rájec-Jestřebí (fotografie: F. Šamonil),

Městská knihovna Bučovice (fotografie: Renata Pavlíková)

Městská knihovna Tišnov (fotografie: Marie Šíkolová)

Mapa Jihomoravského kraje: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/okresy>

Obsah

Úvod	4
1 Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2011-2014.....	4
3 Změny ve výkonu regionálních funkcí.....	6
2 Smluvní rámec výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji.....	7
4 Finanční zajištění výkonu regionálních funkcí	8
4.1 Deset let poskytování dotace na regionální funkce z prostředků Jihomoravského kraje	9
5 Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	10
6 Počet obsluhovaných knihoven.....	11
7 Naplňování cílů regionálních funkcí stanovených Koncepcí rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2011-2014	12
7.1 Podpora rozvoje automatizace	12
7.1.1 Regionální automatizovaný knihovní systém Clavius REKS	12
7.2 Webové stránky knihoven.....	12
7.3 Významné události v knihovnách v roce 2014	17
7.3.1 Slavnostní setkání profesionálních knihoven Jihomoravského kraje	17
7.3.2 Oceňování knihoven v regionech.....	20
7.3.3 Vesnice roku 2014.....	20
7.4 Ediční činnost.....	23
7.4.1 Vydávání časopisu Duha	23
7.5 Vzdělávání knihovníků	24
7.5.1 Vzdělávání v Moravské zemské knihovně	24
7.5.1.1 Rekvalifikační knihovnický kurz.....	26
7.5.1.2 E-learningové vzdělávání	26
8 Hodnocení ekonomických ukazatelů.....	27
9 Závěr	28
10 Celkové hodnocení výkonu regionálních funkcí v roce 2014.....	28

Úvod

„Knihovny jsou nejpočetněji zastoupená kulturní zařízení, která provázejí každého jedince s různou mírou intenzity po celý život. Nejsou dnes již jen půjčovnami knih, ale plní roli informačních a komunitních center a jejich potenciálem je stát se do budoucna místem rozvoje občanské společnosti a celoživotního vzdělávání. Nabízejí neutrální prostor dostupný všem bez omezení, poskytují místo k relaxaci i sebevzdělávání, jsou zdravou a prospěšnou alternativou trávení volného času. Jsou klíčem k pozitivnímu a intelektuálnímu rozvoji společnosti. Osvícená společnost v zastoupení svých krajů a obcí proto neváhá do svých knihoven investovat, protože ví, že se jí tato investice mnohonásobně vrátí.“¹

Při hodnocení fungování systému regionálních funkcí za uplynulý rok si současně připomínáme deset let, po kterou je podpora a financování systému na podporu rozvoje veřejných knihoven v kompetenci Jihomoravského kraje. Změna financování souvisela s vydáním zákona č. 1/2005 Sb.², na jehož základě přešlo financování regionálních funkcí z rozpočtu Ministerstva kultury ČR na jednotlivé kraje. Vlastní výkon regionálních funkcí a zejména jejich koordinaci v krajském měřítku zajišťuje od znovuoživení fungování tohoto systému v roce 2002 Moravská zemská knihovna v Brně ve spolupráci s jednotlivými pověřenými knihovnami.

Při naplňování cílů regionálních funkcí vycházela Moravská zemská knihovna z novelizovaného **Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí**.³, který vyšel také v upravené podobě pro zřizovatele pod názvem Služby knihoven knihovnám.⁴

Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji sumarizuje výsledky, kterých bylo v roce 2014 dosaženo při rozvoji veřejných knihovnických a informačních služeb na území Jihomoravského kraje. Pozornost je věnována jednotlivým regionálním službám, významným událostem v knihovnách a plnění standardů regionálních funkcí. Zasluhou pochopení a podpory Jihomoravského kraje mohou veřejné knihovny využívat osvědčený systém regionálních funkcí a nabízet svým uživatelům služby, které odpovídají potřebám a nárokům uživatelů knihoven 21. století. Poděkování patří vedení pověřených knihoven a jednotlivým regionálním oddělením. Bez jejich spolupráce a úsilí při komunikaci s místní samosprávou by nebylo možné úspěšně naplňovat vytyčené cíle krajské koncepce regionálních funkcí.

1 Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2011-2014

Rok 2014 byl posledním rokem naplňování **Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2011-2014**⁵. Mezi hlavní priority koncepce patřila zejména:

- **podpora zavádění moderních technologií do knihoven (tzn. automatizace knihovnických procesů, zejména podpora regionální automatizace),**
- **funkční webové stránky poskytující základní informace o činnosti knihoven včetně vystavení on-line katalogů (OPAC).**

¹ Služby knihoven knihovnám. Krajské programy regionálních funkcí na podporu knihoven. Praha: Národní knihovna České republiky, 2014, s. 12. Dostupné: http://knihovnam.nkp.cz/docs/RF/sluzby_knihoven_knihovnam.pdf

² ZÁKON č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

³ Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Dostupné z: www.mkcr.cz/assets/kulturni-dedictvi/knihovny/VerzeMKdefinit.doc

⁴ Viz pozn. 1

⁵ Usnesením č. 99/11/KK 17 ze dne 31. 3. 2011 vzala na vědomí Kulturní komise Rady JMK.

K dílčím cílům patřila podpora celoživotního vzdělávání knihovníků, přičemž novým trendem je využívání elektronických opor a e-learningových forem vzdělávání, tvorba výměnných fondů a jejich cirkulace a nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí. Postupná realizace vytyčených úkolů umožnila naplnit hlavní cíl, vizi rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji pro období 2011-2014:

Prostřednictvím veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji poskytovaných systémem veřejných knihoven při zkvalitňování výkonu regionálních funkcí umožnit všem občanům rovný přístup k publikovaným dokumentům a informačním zdrojům na podporu procesu celoživotního vzdělávání, osobního rozvoje, uspokojování kulturních a vzdělávacích potřeb a zájmů, nezávislého rozhodování a duchovního rozvoje.⁶

Úspěšné naplňování cílů koncepce předpokládalo aktivní podporu a zapojení pověřených knihoven ve spolupráci s obsluhovanými knihovnami, což umožnilo další kvalitativní i kvantitativní rozvoj regionálních činností a zlepšení veřejných knihovnických a informačních služeb v kraji.

Zvýšená pozornost byla věnována zejména **malým neprofesionálním knihovnám**, které představují nejpočetněji zastoupenou skupinu mezi veřejnými knihovnami. Jako mnohdy jediné dostupné kulturní zařízení v obci plní nezastupitelnou úlohu při rozvoji a podpoře čtenářství, kultury a osvěty. Ačkoli mnozí obyvatelé menších obcí využívají v souvislosti s dojížděním za prací či studiem služeb větších knihoven svých spádových oblastí, zůstává relativně velká skupina těch, pro které jsou obecní knihovny jedinou možností, jak mít přístup ke kultuře a kulturním hodnotám.

Význam regionálních funkcí pro knihovny malých obcí

Region/okres	Počet knihoven v obcích do 500 obyvatel	% z počtu všech neprofesionálních knihoven
Boskovice	34	75,5
Znojmo	96	69
Blansko	31	62
Vyškov	29	42,6
Brno-venkov	42	33
Hodonín	18	28,5
Břeclav	9	16,3
CELKEM	259	48,1

Ke konci roku mělo automatizovaný knihovní systém již 383 z 538 neprofesionálních knihoven, tj. 71,1 % obecních knihoven kraje (v roce 2013 – 334 knihoven).

Nezastupitelnou úlohu při informování o službách knihoven a zejména jejich propagaci představují **webové stránky knihoven**. Webové stránky jsou jedním z deseti kritérií, jejichž naplnění je cílem Standardu pro dobrou knihovnu⁷. Pozornost je věnována zejména jejich obsahu i potřebě průběžné aktualizace. Knihovny v Jihomoravském kraji využívají s oblibou šablony webových stránek. Největší využití má šablona Knihovny města Hradce Králové, modernější šablonu s prvky webu 2.0 nabízí Moravská zemská knihovna šablonou Webovky.

⁶ Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2011-2014. Dostupné z: http://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/koncepce_2011-2014.pdf

⁷ Standard pro dobrou knihovnu. Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Národní knihovna České republiky, 2012, s. 9.

Celkem mělo webové stránky (vlastní i s pomocí šablony) 84,9 % veřejných knihoven (v roce 2013 – 83,2 %).

Mezi další úkoly patřilo zajišťování odborných knihovnických, informačních, poradenských a servisních služeb, pokračující zkvalitňování výkonu regionálních funkcí ve všech poskytovaných činnostech, zajištění jejich dostupnosti všem knihovnám kraje a zlepšení provozních podmínek pro jejich standardní výkon.

Význam dotace na podporu regionálních funkcí knihoven potvrzují úspěšné výsledky při zvyšování úrovně a kvality veřejných knihovnických a informačních služeb a také rostoucí zájem zřizovatelů o činnost knihoven. Mezi hlavní cíle regionálních funkcí vymezené v **Programu podpory zajištění regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji**⁸ patří:

- zajištění všeobecné dostupnosti veřejných knihovnických a informačních služeb občanům v Jihomoravském kraji,
- vyrovnání rozdílů v poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb obyvatelům měst a malých obcí,
- odstranění nežádoucích diferenciací v úrovni poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb mezi jednotlivými regiony Jihomoravského kraje,
- zajištění dostatečné kvality poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb (v souladu s oborovými standardy),
- podpora účelné dělby práce a koordinace odborných činností knihoven,
- efektivní využití veřejných finančních prostředků.

3 Změny ve výkonu regionálních funkcí

Od 1. ledna 2014 bylo převedeno regionální oddělení Městské knihovny Blansko a Městské knihovny Boskovice pod Moravskou zemskou knihovnu v Brně, která se stala pověřenou knihovnou pro okres Blansko. Byly vypovězeny Dohody o poskytování služeb mezi jednotlivými obsluhovanými knihovnami a bývalými pověřenými knihovnami a uzavřeny navazující smlouvy s MZK. V celém okrese Blansko se jednalo o 135 knihoven, z toho 12 knihoven profesionálních.

Došlo ke sloučení obou regionálních pracovišť a postupnému spojování automatizovaného systému Clavius REKS, který využívaly knihovny v regionu Blansko i Boskovice. V průběhu února 2014 byla převedena data z regionálního oddělení Městské knihovny Blansko, v březnu 2014 byla sloučena data z Městské knihovny Boskovice. Po převedení a vyzkoušení celého systému bylo potřeba změnit adresy u jednotlivých připojených knihoven a knihovníky instruovat knihovníky o proběhlých změnách.

V březnu 2014 se v Moravské zemské knihovně konalo **setkání zřizovatelů knihoven okresu Blansko**. Starostové a místostarostové byli informováni o probíhajících změnách, které, jak bylo zdůrazněno, neovlivní systém poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb v okrese.

Personálně byla činnost zabezpečena třemi plnými úvazky.

Koncem prvního pololetí byl ze strany MZK ukončen nájem prostor pro regionální pracoviště v Blansku. Jeho činnost pokračovala na odloučeném pracovišti bývalého regionálního oddělení Městské knihovny Boskovice, kam se začátkem 2. pololetí přestěhovala část výměnných fondů. Současně se začalo jednat o vybudování dvou středisek pro cirkulaci a distribuci výměnných fondů. Jednání bylo vedeno se zastupiteli obce Ráječko a městyse Křtiny. Bylo dohodnuto, že knihovnické středisko ve Křtinách bude otevřeno začátkem roku 2015. Součástí příprav byla celková

⁸Program podpory zajištění regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji. Dostupné z: http://www.mzk.cz/sites/beta.mzk.cz/files/souboryMZK/pdf/jmk_program_podpory_zajisteni_rf05.pdf

rekonstrukce prostor nacházejících se v budově městyse.

Obec Ráječko nabídlo prostory pro umístění výměnného fondu v prostorách nově rekonstruované obecní knihovny.

V šesti dalších okresech vykonávalo v roce 2014 regionální funkce 6 pověřených knihoven, s nimiž byla za spoluúčasti Jihomoravského kraje uzavřena **Dohoda o zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2014.**

K 31. 12. 2014 byly regionální služby poskytovány celkem **687 smluvním knihovnám.**

Počet obsluhovaných knihoven v JMK

2011	687
2012	684
2013	685
2014	687

2 Smluvní rámec výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji

V roce 2014 vykonávalo regionální funkce v 7 okresech Jihomoravského kraje spolu s Moravskou zemskou knihovnou v Brně 6 pověřených knihoven, které spolu s Jihomoravským krajem a Moravskou zemskou knihovnou představují systém fungující na smluvním základě.

Výkon regionálních činností byl vymezen následujícími smlouvami:

1) Jihomoravský kraj a Moravská zemská knihovna v Brně uzavřely **Smlouvu o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven.**

2) Jihomoravský kraj, Moravská zemská knihovna v Brně a jednotlivé pověřené knihovny uzavřely **Dohodu o zajišťování výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji.**

3) Mezi Moravskou zemskou knihovnou a pověřenými knihovnami byla uzavřena **Smlouva o použití přidělených prostředků pro zabezpečení regionálních funkcí.** Součástí každé smlouvy je příloha s výčtem regionálních funkcí a seznam knihoven, kterým jsou regionální funkce poskytovány.

4) Požadovaná výše dotace včetně komentáře spolu s popisem cíle podpory, na který je dotace žádána, byla uvedena v **Žádosti o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje v Brně prostřednictvím Moravské zemské knihovny v Brně z Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v JMK,** kterou předložily jednotlivé pověřené knihovny JMK Moravské zemské knihovně v Brně.

Smlouva o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2014 (mezi Jihomoravským krajem a Moravskou zemskou knihovnou v Brně) byla uzavřena na základě usnesení Zastupitelstva Jihomoravského kraje č. 915/13/Z9 schváleného 19. 12. 2013 (poskytnutí dotace bylo schváleno usnesením č. 844/13/Z9) Zastupitelstvem Jihomoravského kraje dne 19. 12. 2013).

4 Finanční zajištění výkonu regionálních funkcí

Finanční zajištění regionálních funkcí v Jihomoravském kraji vychází z knihovního zákona č. 257/2001 Sb., § 11, odst. 3: „...*Plnění regionálních funkcí a jeho koordinaci zajišťuje kraj z peněžních prostředků svého rozpočtu.*“⁹

Koordinaci a kontrolu všech činností vykonává z pozice krajské knihovny Moravská zemská knihovna v Brně. Jednotlivé smlouvy byly připraveny ve spolupráci s odborem kultury a památkové péče Krajského úřadu JMK.

K podpisu **Smlouvy o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2014** – uzavřené mezi Jihomoravským krajem a Moravskou zemskou knihovnou v Brně – došlo 6. 2. 2014. Následně poté (4. dubna 2014) obdržely pověřené knihovny první splátku dotace přes Moravskou zemskou knihovnu. Překlenovací období od začátku roku bylo finančně pokryto zásluhou vstřícnosti a pochopení zřizovatelů pověřených knihoven, což umožnilo zajistit základní provoz regionálních oddělení a zamezit případnému snižování pracovních úvazků, které by ve svém důsledku mohlo vést k narušení plynulosti a kontinuity vykonávané práce.

V roce 2014 bylo z rozpočtu Jihomoravského kraje vyčleněno na zajištění výkonu regionálních funkcí Moravské zemské knihovny a pověřených knihoven celkem **13 200 tisíc Kč**, oproti roku 2013 představovala tato částka snížení o 250 tisíc korun.

Dotace měla být podle smlouvy poskytnuta v roce 2014 ve třech splátkách:

1. splátka ve výši **3 300 000 Kč** měla být poskytnuta příjemci nejpozději do 30 dnů ode dne podpisu smlouvy.

2. splátka ve výši **3 300 000 Kč** měla být poskytnuta do 31. 3. 2014.

Na účty pověřených knihoven dle kopií bankovních výpisů byly obě první splátky poskytnuty současně dne 4. 4. 2014.

3. splátka ve výši **3 300 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 30. 6. 2014.

Na účty pověřených knihoven byla z MZK převedena 30. 6. 2014.

4. splátka ve výši **3 300 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 30. 9. 2014.

Na účty pověřených knihoven byla z MZK převedena 10. 9. 2014.

V prvním měsíci se činnost regionálních oddělení soustředila zejména na statistiku, poradenství a konzultace. Byl pozastaven nákup výměnného fondu, neprobíhaly revize a metodické návštěvy. Služby v plném rozsahu byly poskytovány až po obdržení první splátky dotace. I přes toto krátké období bez finančních prostředků usilovaly pověřené knihovny o poskytování maximálně kvalitních služeb. Navazovaly přitom na výsledky dosažené v roce 2013 při současném úsilí získat další knihovny jako příjemce regionálních služeb.

Průběžné, plynulé a zejména včasné poskytnutí finanční částky určené na zajištění regionálních funkcí se pozitivním způsobem projevilo v celkové činnosti knihoven Jihomoravského kraje a významně přispělo k prohlubování kvality poskytovaných služeb.

---

⁹ Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) [online]. [cit. 2014.-02-10.] Dostupný: http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/Zakon257.htm&PHPSESSID=002b9b3504e82e192090cfdbd1a30236

Rozdělení dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v letech 2012 – 2014

	2012	2013	2014
Městská knihovna Blansko	1 047 000	1 049 026	1 899 970
Městská knihovna Boskovice	942 600	876 530	
Knihovna Jiřího Mahena	397 000	388 620	387 590
Městská knihovna Kuřim	2 780 000	2 794 140	2 808 700
Městská knihovna Břeclav	1 515 000	1 520 810	1 516 560
Městská knihovna Hodonín	1 873 000	1 864 320	1 857 280
Knihovna Karla Dvořáčka	1 464 000	1 434 500	1 397 930
Městská knihovna Znojmo	2 134 000	2 082 570	2 061 970
Pověřené knihovny celkem	12 152 600	12 010 516	11 930 000
Moravská zemská knihovna v Brně	1 297 400	1 439 484	1 270 000
Celkem	13 450 000	13 450 000	13 200 000

4.1 Deset let poskytování dotace na regionální funkce z prostředků Jihomoravského kraje

Od roku 2005 poskytuje dotaci na výkon regionálních funkcí ze svého rozpočtu Jihomoravský kraj. V roce 2005 bylo převedeno z rozpočtu Ministerstva kultury ČR na regionální funkce v Jihomoravském kraji 13,598.000,- Kč, kraj poskytl na výkon těchto činností v tomto roce částku 14,050.000,- Kč, tzn. provedl navýšení o 452.000,- Kč.

Rok	Částka
2005	14 050 000
2006	14 360 000
2007	14 360 000
2008	14 405 000
2009	14 450 000
2010	13 450 000
2011	13 450 000
2012	13 450 000
2013	13 450 000
2014	13 200 000

V závislosti na snížení celkové dotace v roce 2010 – o **6,9 %** - došlo ke **snížení finančních prostředků na nákup výměnných fondů**.

V roce 2009 bylo zakoupeno: 20 530 knihovních jednotek

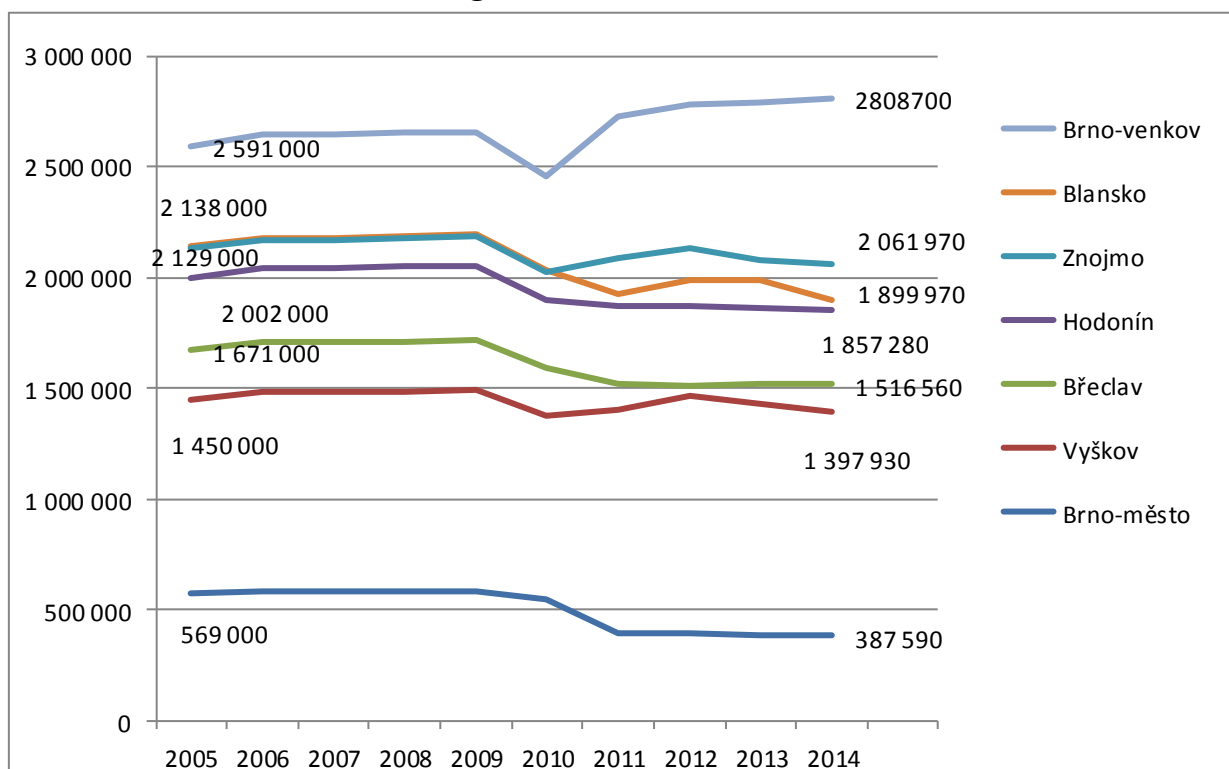
V roce 2010 bylo zakoupeno: 17 488 knihovních jednotek,
tj. **o 3 042 knihovních jednotek méně**.

Na nákup knihovního fondu v roce 2009: **3,707.243,- Kč**

Na nákup knihovního fondu v roce 2010: **3,473.131,- Kč**
tzn. **snížení o 234.112,- Kč**.

Snížení dotace na regionální funkce v roce 2010 neohrozilo zásadně fungování a činnost knihoven, představovalo však zásah do fungujícího systému. **Knihovny v rámci možností snížily úvahy, omezily nákup výměnných fondů a výjezdy do knihoven.**

Dotace na regionální funkce v letech 2005 –2014

5 Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce

Regionální služby v roce 2014 byly zajišťovány v pověřených knihovnách v přepočteném stavu **21,53 pracovními úvazky**; v MZK Brno **3,0 úvazky**. Vzhledem k předcházejícímu roku došlo v přepočteném stavu v průměru ke snížení o 0,53 pracovního úvazku (snížení zaznamenal okres Blansko - 0,5 a Brno-venkov - 0,05, k mírnému navýšení došlo u KJM + 0,02).

Pracovníci regionálních oddělení byli přijati do pracovního poměru k výkonu regionálních činností převážně na dobu určitou, v některých případech bylo řešeno dohodou (při malých úvazcích). Část úvazku vykonávali v omezené míře také pracovníci, včetně některých vedoucích pracovníků (ředitelé, ekonomové), kteří se této činnosti věnovali vedle svojí další pracovní náplně, která nad regionálními funkcemi převažovala.

Počet pracovníků zajišťující výkon regionálních funkcí (přepočtený stav)

Okres	pracovní úvazky			
	2014	2013	2012	2011
Blansko	3,0	2,0 1,5	2,0 2,3	2,30 2,30
Brno-město	0,370	0,35	0,35	0,35
Brno-venkov	4,85	4,9	4,92	5,00
Břeclav	3,0	3,0	3,0	3,00
Hodonín	3,5	3,5	3,5	3,50
Vyškov	3,2	3,2	3,5	3,60
Znojmo	3,61	3,61	3,61	3,61
Celkem	21,53	22,06	23,18	23,66
MZK v Brně	3,0	3,4	2,6	2,50
Celkem	24,53	25,46	25,78	26,16

Většina pověřených knihoven pracovala začátkem roku, v období finančního provizoria – do převedení krajské dotace přes MZK na účty pověřených knihoven – se stávajícím počtem pracovníků. Zásadou vstřícnosti jednotlivých zřizovatelů nedošlo k propouštění pracovníků regionálních oddělení.

Pozornost regionálních oddělení se začátkem roku 2014 stejně jako v předešlých letech soustředila na činnosti nevyžadující výjezdy ke smluvním knihovnám. Nákup výměnných fondů, metodické návštěvy, revize a aktualizace fondů se začaly pravidelně uskutečňovat až koncem 1. čtvrtletí. Distribuce výměnných souborů probíhaly převážně ve spojení s metodickými návštěvami, případně po dohodě s jednotlivými knihovnami, které si mohly odvoz samy zajistit.

6 Počet obsluhovaných knihoven

V roce 2014 obsluhovala MZK v Brně a knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí stejný počet knihoven jako v roce 2013 – celkem **693** (687+6 smluvních knihoven).

Právo využívat regionální služby mají

„...knihovny, se kterými má pověřená knihovna uzavřenou smlouvu o poskytování služeb v rámci výkonu regionálních funkcí, nebo knihovny uvedené na seznamu, který tvoří nedílnou součást smlouvy mezi krajskou knihovnou a pověřenou knihovnou. Není-li obsluhovaná knihovna evidována u MK ČR a oficiální krajské zásady nebo podmínky poskytování služeb RF povolují, pak je PK (KK) vykáže.“ (z definice obsluhované knihovny ze Statistického výkazu výkonu regionálních funkcí 2014).

Pověřené knihovny věnovaly i v uplynulém roce při jednání s provozovateli knihoven pozornost knihovnám, které nevykazují uspokojivé výsledky (dlouhodobá nečinnost, neplnění požadovaných standardů, nejsou evidované v databázi MK ČR či knihovnám, které nemají uzavřenou smlouvu o poskytování regionálních služeb a nemohou tak využít možnosti, které pověřené knihovny nabízejí, zejména nabídku výměnných fondů). Nově byla podepsána regionální smlouva v regionu Boskovice – Obecní knihovna v Ludíkově – Modračka, v okrese Brno-venkov Obecní knihovna Běleč a v okrese Znojmo Obecní knihovna Podmolí.

Pořadí regionálních činností podle zájmu knihoven (bez MZK)

Pořadí	Regionální funkce	Počet obslužených knihoven	
		2014	2013
1.	Vzdělávání knihovníků, semináře	703	379
2.	Statistika	675	672
3.	Cirkulace VF	616	594
4.	Poradenská a konzultační činnost	612	560
5.	Doprava	610	560
6.	Porady	297	329
7.	Zpracování KF z prostředků obcí	290	288
8.	Nákup KF z prostředků obcí	207	208
9.	Servis výpočetní techniky	204	174
10.	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	142	125

7 Naplňování cílů regionálních funkcí stanovených Konceptí rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2011-2014

Zabezpečování regionálních funkcí v knihovnách JMK vychází z dokumentu **Program podpory zajištění regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji¹⁰**, který vymezuje a charakterizuje poskytované služby a současně stanoví podmínky dotačního řízení.

V roce 2014 pokračovalo úsilí o další zkvalitňování výkonu regionálních funkcí ve všech poskytovaných službách a rozšiřování okruhu těchto služeb, individuální pomoc knihovnám a získávání dalších knihoven, které by mohly tyto služby využívat. Naplňování dílčích cílů **Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2011-2014** (podpora automatizace, webové stránky knihoven, nové formy vzdělávání, tvorba výměnných fondů, navýšení počtu obcí využívajících službu nákupu a zpracování KF) je cestou ke zkvalitnění a rozvoji knihovnických a informačních služeb v kraji a bylo předmětem četných jednání s pověřenými knihovnami zejména na společných poradách pracovníků regionálních oddělení.

K pozitivním výsledkům při naplňování koncepce patřilo v roce 2014 zvyšování počtu webových stránek knihoven, navyšování finančních prostředků na nákup výměnných fondů a pokračující regionální automatizace.

7.1 Podpora rozvoje automatizace

7.1.1 Regionální automatizovaný knihovní systém Clavius REKS

I v roce 2014 byl rozvoj regionální automatizace jedním z hlavních úkolů, kterým věnovala Moravská zemská knihovna v Brně a pověřené knihovny kraje pozornost. Cílem zavádění REKS je zjednodušení revizní činnosti a zejména zajištění on-line přístupu ke knihovnímu fondu obecních knihoven.

7.2 Webové stránky knihoven

Trendem při zavádění webových stránek knihoven je využívání webových šablon. Knihovny v Jihomoravském kraji využívají šablonu, kterou nabízí Knihovna města Hradce Králové.

Ke konci roku 2014 využívalo hradeckou šablonu: <http://webknihovny.cz/> 144 knihoven, tj. 23,3 % z celkového počtu veřejných knihoven JMK

a šablonu projektu Webovky: <http://www.webovky.knihovna.cz/> 121 knihoven, tj. 19,6 % (2013 - 16,8 %) z celkového počtu veřejných knihoven JMK.

Pomocí šablon tak mělo ke konci roku webové stránky v Jihomoravském kraji 265 knihoven (201- 245), tj. 42,9 % z celkového počtu veřejných knihoven.

I nadále bylo zvýšené úsilí věnováno podpoře zavádění webových stránek u těch knihoven, které ji dosud neměly. Mezi knihovníky si jednoznačnou oblibu získal **projekt Webovky**, který vznikl na začátku roku 2010 ve spolupráci oddělení knihovnictví Moravské zemské knihovny v Brně a Kabinetu informačních studií a knihovnictví FF MU v Brně a za podpory firmy Webnode AG. Jeho tvůrčím týmem je skupina studentů knihovnictví na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a dobrovolník z Moravské zemské knihovny: <http://webovky.knihovna.cz/o-webovkach/>.

¹⁰ http://www.mzk.cz/sites/beta.mzk.cz/files/souboryMZK/pdf/jmk_program_podpory_zajisteni_rf05.pdf

Mezi přednosti projektu patří:

- šablony na míru knihovnám s předpřipravenými texty. v základní verzi je pro knihovny zdarma, při využití nadstandardních služeb platí knihovny 25 % z ceny (maximálně 375 Kč/rok),
- je dlouhodobě udržitelný – webové stránky založené prostřednictvím společnosti Webnode AG používá více než 5 milionů lidí ve 150 zemích světa,
- neustále se vyvíjí – potřeba inovací je důsledkem zaměření společnosti Webnode na komerční sféru,
- je intuitivní,
- automaticky vytváří mobilní verzi webu,
- umí sledovat statistiky návštěvnosti.

Šablonu využívalo koncem roku **121 knihoven z Jihomoravského kraje**, což je **45,6 %** z celkového počtu knihoven, které obě webové šablony využívají (265).

The screenshot shows the website for 'Obecní knihovna Rozdrojovice'. At the top, there are navigation links: 'Úvodní stránka', 'Mapa stránek', 'RSS', and 'Tisk'. Below the header is a banner image of two children reading books. The main content area is divided into three columns. The left column is a green navigation menu with items: 'Katalog', 'Aktuality', 'Pro děti', 'O nás', 'Služby', 'Provozní doba', 'Kontakt', 'Napište nám', 'Fotogalerie', 'Zajímavé odkazy', and 'Návštěvní kniha'. The middle column features a search bar with the text 'Vyhledávání v katalogu' and a 'Hledat' button. Below the search bar is the 'AKTUALITY' section with two news items. The first item is dated 22.12.2014 23:41 and is titled 'Šťastný a veselý nový rok a otevírací doba mezi svátky'. The second item is dated 12.10.2014 19:09 and is titled 'NOVÉ KNIHY - ŘÍJEN'. The right column contains three circular icons: the top one shows a person reading, the middle one shows a stack of books, and the bottom one shows a red book icon with the text 'čtení pomáhá'. At the bottom right, there is a call to action: 'VÍTEJTE NA WEBOVÝCH STRÁNKÁCH VAŠÍ KNIHOVNY!'. The footer of the page includes the text 'Webová šablona projektu Webovky' and a zoom level of 100%.

Webová šablona projektu Webovky

Mezi stále využívanou možností pořízení vlastních webových stránek patří také **Šablona webu pro malé knihovny**, nabídka Knihovny města Hradce Králové. Provozování šablony na webové stránce <http://webknihovny.cz> bylo možné s pomocí dotace VISK 3, která v roce 2009 umožnila nákup výkonnějšího serveru na její provozování. Ačkoli součástí hradeckého programu není on-line katalog, je možné jeho propojení pomocí externího odkazu.

Šablonu využívalo koncem roku **144 knihoven z Jihomoravského kraje**, což je **21,9 %** (nejvíce) z celkového počtu knihoven, které šablonu v České republice využívají (657).

Využití hradecké šablony v JMK

Region	Počet šablon
Blansko	5
Boskovice	3
Brno-město	0
Brno-venkov	32
Břeclav	54
Hodonín	29
Vyškov	4
Znojmo	17
Celkem	144

Knihovny využívající hradeckou šablonu mohou pro sdílení zkušeností a řešení případných problémů využít kromě technické podpory také **elektronickou konferenci** Šablona webu pro malé knihovny.

Webová šablona projektu WebKnihovny

Webové stránky patří v současné době nejen mezi základní informační službu každé knihovny, ale významný je zejména jejich propagační charakter (patří mezi základní marketingové nástroje knihoven). **Jsou virtuální výkladní skříň knihovny** – mají podnítit zájem o návštěvu a zejména o služby knihovny, zaujmout, inspirovat a obohacovat svým sdělením. Z toho důvodu je jejich nezbytnou součástí aktuální fotogalerie a pravidelná aktualizace.

Webové stránky mají zprostředkovat svět knihoven on-line, nejen přístup do elektronického katalogu, ale přiblížit virtuální prostředí s cílem podporovat informační a čtenářskou gramotnost (on-line kvízy, odkazy na volně dostupné e-knihy, prostor k diskusím na aktuální témata). Stálou součástí stránek by měly být nejrůznější on-line ankety přispívající ke zlepšení služeb a podněcující uživatele k účasti na rozvoji knihovny a jejích služeb.

Webová stránka je jednou z kategorií standardu veřejných knihovnických a informačních služeb definovaného v **Metodickém pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky**¹¹. Tento metodický pokyn vyšel v roce 2012 také v podobě pro zřizovatele knihoven jako **Standard pro dobrou knihovnu**¹².

Mezi požadované údaje webové stránky každé knihovny patří:

- název a sídlo knihovny
- kontaktní údaje
- název zřizovatele (provozovatele)
- stručná charakteristika knihovny
- výčet oddělení (existují-li)
- provozní doba
- knihovní řád
- přehled nabízených služeb
- poplatky (ceník).

**Webové stránky v jednotlivých regionech v roce 2014
(v závorce celkový počet knihoven bez poboček)**

Region	Pověřená knihovna	Profesionální knihovny	Neprofesionální knihovny	Plní % neprofesionálních knihoven	Celkem	Plní % všech knihoven
Blansko		12 (12)	86 (94)	91,4	98 (106)	92,4
Brno-město	1 (1)	-	-	-	1 (1)	100
Brno-venkov	1 (1)	19 (19)	103 (125)	82,4	123 (145)	84,8
Břeclav	1 (1)	13 (13)	56 (56)	100	70 (70)	100
Hodonín	1 (1)	16 (16)	60 (63)	95,2	77 (80)	96,2
Vyškov	1 (1)	4 (5)	59 (69)	85,5	64 (75)	85,3
Znojmo	1 (1)	8 (8)	82 (131)	62,5	91 (140)	65,0
Celkem	6 (6)	72 (73)	446 (538)	82,8	524 (617)	84,9

¹¹ http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MetodVKIS_2011.htm

¹² http://knihovnam.nkp.cz/docs/bench/Standard_pro_dobrou.pdf

Automatizace knihoven (AKS) v jednotlivých regionech v roce 2014
(v závorce celkový počet knihoven bez poboček)

Region	Pověřená knihovna	Profesionální knihovny Clavius/ARL	Neprofesionální knihovny				Plní % neprof. knihoven	Celkem	Plní % všech knihoven
			Celkem	Clavius/ARL	REKS/Reg. ARL	Jiný ¹³			
Blansko		12 (12)	79(94)	23	55	1	84	91 (106)	85,8
Brno-město	1 (1)	-					100	1 (1)	100
Brno-venkov	1 (1)	19 (19)	104(125)	25	79		83,2	124(145)	85,5
Břeclav	1 (1)	13 (13)	50 (56)	44		6	89,2	64 (70)	91,4
Hodonín	1 (1)	16 (16)	40 (63)	29	10	1	63,4	57 (80)	71,2
Vyškov	1 (1)	3/2 (5)	50 (69)	2/12	35	1	72,4	56 (75)	74,6
Znojmo	1 (1)	8 (8)	60 (131)	16	44		45,8	69 (140)	49,2
Celkem	6 (6)	73 (73)	383(538)	151	223	9	71,1	462(617)	74,8

OPAC v knihovnách v jednotlivých regionech v roce 2014
(v závorce celkový počet knihoven bez poboček)

Region	Pověřená knihovna	Profesionální knihovny	Neprofesionální knihovny	Plní % neprofesionálních knihoven	Celkem	Plní % všech knihoven
Blansko		12 (12)	70 (94)	74,4	82 (106)	77,3
Brno-město	1 (1)	-	-	100	1 (1)	100
Brno-venkov	1 (1)	19 (19)	95 (125)	76	115 (145)	79,3
Břeclav	1 (1)	13 (13)	51 (56)	91,0	65 (70)	92,8
Hodonín	1 (1)	16 (16)	23 (63)	36,5	40 (80)	50
Vyškov	1 (1)	4 (5)	49 (69)	71	54 (75)	72
Znojmo	1 (1)	7 (8)	44 (131)	33,5	52 (140)	37,1
Celkem	6 (6)	71 (73)	332 (538)	61,7	409 (617)	66,2

¹³ LANius (Břeclav, Hodonín), Web Knihovny (Boskovicko), Win-knihovna (Vyškovsko)

7.3 Významné události v knihovnách v roce 2014

7.3.1 Slavnostní setkání profesionálních knihoven Jihomoravského kraje

Koncem roku se v Moravské zemské knihovně konalo Slavnostní setkání profesionálních knihoven Jihomoravského kraje spojené s oceňováním nejlépe pracujících knihoven. Setkání připravila Moravská zemská knihovna v Brně ve spolupráci s pověřenými knihovnami za podpory Krajského úřadu Jihomoravského kraje.

Za Jihomoravský kraj přijal pozvání radní za kulturu a památkovou péči ing. Jiří Němec. Setkání se zúčastnili zřizovatelé knihoven a zástupci pověřených knihoven. Z každého okresu byla oceněna jedna knihovna, která svojí činností vykazuje nadstandardní výsledky nebo další mimořádné aktivity a je současně zapojena do celostátních projektů na podporu čtenářství. Kromě ocenění dobře pracujících knihoven bylo jedním z hlavních cílů slavnosti poukázat na konkrétní přínosy dotace na regionální funkce.

Z tiskové zprávy:

Brno, 4. 12. 2014

Slavnostní setkání profesionálních knihoven JMK a ocenění Knihovnická osobnost JMK
Tradičně jsou nejlepší knihovny Jihomoravského kraje koncem kalendářního roku za svou výbornou práci oceňovány v Moravské zemské knihovně Brno.

V minulých letech byly oceňovány neprofesionální knihovny našeho kraje.

V letošním roce poprvé toto ocenění z rukou ředitele MZK pana prof. PhDr. Tomáše Kubička, Ph.D. převezmou ředitelé profesionálních knihoven.

Bonusem navíc bude udělení zvláštního ocenění Knihovnická osobnost Jihomoravského kraje.

Ve čtvrtek 11. prosince 2014 v 10 hodin se v MZK v Brně uskuteční slavnostní setkání profesionálních knihoven Jihomoravského kraje.

Na setkání bude oceněno celkem 7 profesionálních knihoven za nadstandardní rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb v obci a podporu kulturního a společenského života.

Novinkou je v letošním roce kategorie Knihovnická osobnost. Cena bude udělena za významný celoživotní přínos v knihovnické práci.

Slavnostní setkání se koná za podpory Krajského úřadu JMK. Pozvání přijal pan Ing. Jiří Němec, radní za odbor kultury a památkové péče.

„Ocenění je součástí dlouhodobé koncepce MZK, jejímž cílem je mimo jiné podporovat činnost knihoven a knihovníků v JMK“ uvedla Mgr. Adéla Dilhofová z Úseku vzdělávání a metodiky a dodává: „Vyjadřuje uznání knihovně za její nadstandardní činnost a zásluhy o rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb i celkový rozvoj kulturního života obce. „Poděkování patří také zřizovatelům knihoven, bez jejichž aktivní podpory by knihovny nemohly poskytovat takto kvalitní a rozmanité služby a také vlídné zázemí pro svoje uživatele.“

Oceňování knihoven probíhá také v souladu s **Koncepcí rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji na období let 2011-2014**, která si klade za cíl zajištění dostupnosti a kvality poskytovaných veřejných knihovnických a informačních služeb především obyvatelům malých měst a obcí. Zejména z toho důvodu přistoupila Moravská zemská knihovna jako garant rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji k oceňování knihoven, které se významně zasloužily o rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb a mohou být příkladem ostatním knihovnám v kraji.

Ceny byly uděleny jako vyjádření uznání knihovně **za nadstandardní rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb a podporu kulturního a společenského života**. Mezi sledovaná kritéria při hodnocení patřily:

- velmi dobrá činnost knihovny,
- aktivita knihovníka při modernizaci a automatizaci knihovny,
- úspěšná kulturně výchovná činnost.

Z každého regionu mohla být navržena jedna profesionální knihovna, Knihovna Jiřího Mahena v Brně mohla navrhnout svoji pobočku, jejíž činnost je podporována z prostředků krajské dotace na regionální funkce.

Oceněné knihovny, které svými aktivitami překračují hranice standardní knihovnické práce a napomáhají rozvoji kulturního a společenského života obce, šíření osvěty a budování dobrých společenských a mezilidských vztahů, jsou dobrým příkladem a inspirací pro ostatní.

Přehled oceněných knihoven

Okres Blansko

[Knihovna Rájec-Jestřebí](#)

Knihovnice: Pavla Šamonilová

Knihovna Jiřího Mahena v Brně

[Pobočka Chrlice, Chrlické nám. 2](#)

Knihovnice: Ludmila Bartoňová

Uprostřed paní Ludmila Bartoňová, vlevo pan starosta ing. Lukáš Fila

Okres Brno-venkov

[Městská knihovna Tišnov](#)

Knihovnice: Dagmar Kopřivová

Uprostřed Dagmar Kopřivová, vpravo pan starosta Bc. Jiří Dospíšil a metodička okresu Brno-venkov Lenka Šeffferová. Vlevo ředitel MZK prof. PhDr. Tomáš Kubiček, Ph.D. a náměstkyně PhDr. Jindra Pavelková

Okres Břeclav

[Městská knihovna Mikulov](#)

Ředitelka: Ing. Ilona Salajková

Ředitel MZK prof. Tomáš Kubiček gratuluje ředitelce Městské knihovny Ing. Iloně Salajkové, vpravo ředitel Městské knihovny Hodonín Mgr. Marek Uhlíř

Okres Hodonín

[Městská knihovna Kyjov](#)

Ředitelka: Ing. Marie Ježková

Ředitel MZK gratuluje ředitelce Městské knihovny v Kyjově ing. Marii Ježkové

Okres Vyškov

Knihovna Anny Šperkové Bučovice

Knihovnice: Renata Pavlíková

Okres Znojmo

Místní knihovna v Jevišovcích

Knihovnice: Zdenka Komůrková

Renata Pavlíková (uprostřed), vpravo metodička a zástupce ředitele KKD Vyškov Jaroslava Barová

Zdenka Komůrková přebírá ocenění od pana radního Ing. Jiřího Němce

Ing. Jiří Němec

Zvláštní poděkování obdržela také Obecní knihovna Ráječko. Knihovna v roce 2014 prošla s podporou obce náročnou rekonstrukcí a současně se stala střediskovou knihovnou pro okres Blansko.

Zleva: paní knihovnice Ivana Zapletalová, metodičce Heleně Jalové gratuluje náměstkyně MZK PhDr. Jindra Pavelková, pan starosta Vít Rajtšlégr

Zvláštní ocenění Knihovnická osobnost Jihomoravského kraje 2014

V roce 2014 bylo poprvé uděleno ocenění **Knihovnická osobnost Jihomoravského kraje**. Toto ocenění za celoživotní práci obdržela paní Anna Valášková z knihovny Kuželov, okres Hodonín.

Z textu nominace:

*„Anna Valášková pracovala v období let 1968-2008 v Obecní knihovně ve Velké nad Veličkou. Od roku 1970 také působila i v neprofesionální knihovně v Kuželově, kde pracuje doposud. Zvláštní ocenění **Knihovnická osobnost***

Jihomoravského kraje je pro paní Annu Valáškovou odměnou za její celoživotní práci v oboru knihovnictví, za její přínos v rámci regionu Hornácko, za podporu dětského čtenářství, za navázání spolupráce se zájmovými organizacemi, dobrou spolupráci s regionálním oddělením a její stálou aktivní činnost. “Pan radní ing. Jiří Němec

7.3.2 Oceňování knihoven v regionech

Kromě oceňování dobře pracujících knihoven na krajské úrovni oceňuje svoje neprofesionální knihovny **Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově**. Letos se oceňování konalo již šestým rokem na semináři neprofesionálních knihovníků vyškovského regionu v KKD v listopadu. Jako nejlepší knihovny vyškovského okresu v roce 2014 byly vyhodnoceny

Obecní knihovna Krásensko za kulturně-výchovnou činnost, dobrou práci s knihovním fondem a výměnným fondem, práci se čtenáři – zejména dětmi, dobrou spolupráci s obecním úřadem a přestěhování knihovny do nových prostor.

Obecní knihovna Nevojice za kulturně-výchovnou činnost, dobrou práci s knihovním fondem a výměnným fondem, práci se čtenáři – zejména dětmi, velmi pěknou výzdobu a uložení knih do knihovního systému.

Poděkování bylo uděleno knihovnám: automatizovaného knihovního systému a pozvednutí knihovny z velmi nízké úrovně na knihovnu s dobrou úrovní.

Nemojany za uložení knihovního fondu do automatizovaného knihovního systému.

Hvězdlice za uložení knihovního fondu do automatizovaného knihovního systému, práci s knihovním fondem.

Orlovice za uložení knihovního fondu do automatizovaného knihovního systému.

Kučerov za uložení knihovního fondu do automatizovaného knihovního systému.

Rašovice za uložení knihovního fondu do automatizovaného knihovního systému a pozvednutí knihovny z velmi nízké úrovně na knihovnu s dobrou úrovní.

Malinky za práci se čtenáři – zejména dětmi

Článek a foto na stránkách KKD Vyškov:

<http://www.kkdvyskov.cz/2014/11/19/knihovny-vyskovskeho-regionu-nezahali/>

7.3.3 Vesnice roku 2014

„Cílem soutěže Vesnice roku v Programu obnovy venkova je snaha povzbudit obyvatele venkova k aktivní účasti na rozvoji svého domova, zveřejnit rozmanitost a pestrost uskutečňování programů obnovy vesnic a upozornit širokou veřejnost na význam venkova. Soutěž poprvé vyhlásil Spolek pro obnovu venkova ČR v roce 1995 pod názvem “Soutěž o nejzdařilejší program obnovy vesnice”. Od roku 1996 je jedním z vyhlášovatelů Ministerstvo pro místní rozvoj a Svaz měst a obcí ČR. Ministerstvo zemědělství se mezi vyhlášovatele připojilo v roce 2007.“

<http://www.vesniceroku.cz/>

Do 20. ročníku krajské soutěže Vesnice roku 2014 Jihomoravského kraje se přihlásilo 21 obcí (o šest více než v roce 2013). Hodnocení provedla krajská hodnotitelská komise ve dnech 25. - 30. 5. 2014. S výjimkou jedné knihovny patřily všechny do kategorie neprofesionálních knihoven.

V rámci soutěže byla hodnocena tato kritéria:

1. Koncepční dokumenty
2. Společenský život
3. Aktivity občanů
4. Podnikání
5. Péče o stavební fond a obraz vesnice

6. Občanská vybavenost, inženýrské sítě, úspory energií
7. Péče o veřejná prostranství, přírodní prvky a zeleň v obci
8. Péče o krajinu
9. Připravované záměry
10. Informační technologie obce

Členkou krajské komise za Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR byla metodička Moravské zemské knihovny Helena Jalová. Zprávu o jubilejním 20. ročníku soutěže přinesl také časopis Duha:

<http://duha.mzk.cz/clanky/vesnice-roku-2014>

Současnou situaci knihoven popsala ve svém příspěvku paní Jalová slovy: „*Knihovny mají na mnoha místech důstojné podmínky, jsou rekonstruované, nově vybavené a slouží většinou nejen jako půjčovny knih. I tam, kde nemohl být knihovník či knihovnice přítomni, bylo vidět, že je o knihovnu dobře postaráno a její činnost je obcí podporována. Mnozí z kolegů či kolegyň pracují ve svých místních podmínkách nadstandardně a bylo opravdu velmi těžké vybrat jen tu jednu nejlepší.*“

Přehled soutěžících knihoven:

OKRES BLANSKO

Obecní knihovna Cetkovice
Knihovna městyse Křtiny
Obecní knihovna Rudice
Obecní knihovna Rudka
Obecní knihovna Vísky

OKRES BRNO-VENKOV

Obecní knihovna Drásov
Obecní knihovna Zbraslav
Obecní knihovna Žatčany

OKRES BŘECLAV

Místní knihovna Dolní Dunajovice
Místní knihovna Nový Přerov
Místní knihovna Strachotín
Obecní knihovna Vrbice

OKRES HODONÍN

Obecní knihovna Pasohlávky
Obecní knihovna Ratíškovice
Obecní knihovna Svatobořice-Mistřín
Městská knihovna Ždánice

OKRES ZNOJMO

Obecní knihovna Hnanice
Místní knihovna v Přeskačích
Místní knihovna ve Vratětině

Při hodnocení knihoven se přihlíží k těmto hodnotícím kritériím:

- postavení knihovny v obci
- komunitní role knihovny
- hodiny pro veřejnost

- počet čtenářů – alespoň 10 % z počtu obyvatel
- kvalita knihovního fondu
- úroveň práce s mládeží
- úroveň poskytovaných informačních služeb
- úroveň automatizace knihovny
- propagace činnosti knihovny

Regionální oddělení pověřených knihoven spolupracovala v rámci metodické pomoci s jednotlivými knihovnami s cílem napomoci jejich dobrému umístění. Současně zajistily podkladové materiály pro krajskou komisařku.

Fotodokumentace zúčastněných knihoven je dostupná on-line:
http://duha.mzk.cz/sites/duha.mzk.cz/files/Vesnice_roku_2014.pdf

Diplom za moderní knihovnické a informační služby získala **Obecní knihovna Cetkovice**, kterou vede paní Blanka Janková. Knihovna je v rekonstruovaných prostorách místního obecního úřadu a všechny informace jsou dostupné [na webové stránce](#) knihovny, který paní knihovnice pravidelně aktualizuje. Jako nejlepší knihovna reprezentovala Obecní knihovna Petrovice Jihomoravský kraj v celostátním kole soutěže Knihovna roku 2014. Současně obdržela u příležitosti předání ceny Knihovna roku 2014 **Ocenění** od Svazu knihovníků a informačních pracovníků **za zapojení do programu obnovy rodiny a přínos knihovny pro život v obci díky provázanosti se sociálními službami.**

Jednou z pravidelných aktivit knihovny je např. Literární kavárna (čajovna) pro dospělé. Knihovna také aktivně pracuje s dětmi.

Obecní knihovna Cetkovice

Naposledy aktualizováno: 15.02.2015 18:16:33

ARCHÍV

20.11.2014 - Cestovatelská přednáška - Brunej - zelené srdce Bornea
 Vyprávění cestovatele a přírodovědce Mgr. Zdeňka Špiška o fungování a životě v nižším deštném lese.

17.11.2014 - Odpoledne společenských her pro malé i velké
 Představení knihovny trochu jinou formou a hlavně i nečtenářům. Do knihovny bylo zakoupeno několik společ. her pro děti a dospělé - např. „Český film - otázky a odpovědi“, „QUIXO“- dřevěné kostky - obdoba piškvorek, „Hádky dráčka Fráčka“, „Česko - otázky a odpovědi“.

12.11.2014 - Literární kavárna - Pověsti z našeho kraje
 Společně se četly pověsti o Cetkovicích a blízkém okolí.

31.10.2014 - 1. Čtení z obecní kroniky
 Čtení z obecní kroniky pro všechny, koho zajímá, co bylo zachyceno v nejstarších kronikách o naší obci - od 16. století.

30.10.2014 - Společné podzimní čtení s dětmi a malování na okrasné dýně
 Společně se dětem četl pohádkový příběh o čarodějnici Bertě. Děti za asistence svých maminek malovaly na malé okrasné dýně. Vytvořily zajímavé postavičky či zvířátka. Někteří si je odnesli domů, zbylé výtvořky zůstaly vystaveny v knihovně.

Zapojení do celostátní akce „Celé Česko čte dětem.“

17.9.2014 - Literární kavárna - Kniha na mém nočním stolku
 Co právě čtu, bylo tématem této kavárny.

čtení pomáhá

ČTE SYRÁD
 čtenářův sympatický rádce

<http://knihovnacetkovice.webk.cz/pages/kontakty.html>

Webová stránka Obecní knihovny Cetkovice

7.4 Ediční činnost

Regionální oddělení pověřených knihoven zpracovávají výsledky z činnosti veřejných knihoven svého regionu v uplynulém roce. Městská knihovna Břeclav zpracovala *Veřejné knihovny regionu Břeclavska v roce 2013*, Městská knihovna ve Znojmě *Výsledky činnosti veřejných knihoven okresu Znojmo za rok 2013, Přehled činnosti veřejných knihoven regionu Vyškov v roce 2013* vydala Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově, Městská knihovna Kuřim zpracovala *Výsledky činnosti knihoven okresu Brno-venkov v roce 2013*, regionální oddělení Městské knihovny Boskovice zpracovalo *Zhodnocení činnosti knihoven regionu v roce 2013*.

Tyto materiály, slouží nejen pro vyhodnocení činnosti, ale zejména jako informace zřizovatelům pro porovnání činnosti knihoven jednotlivých obcí. Z toho důvodu apelovala Moravská zemská knihovna na ta regionální oddělení, která zprávu nezpracovávají, aby výsledky svých knihoven každoročně také sumarizovaly a předkládaly zřizovatelům knihoven.

Na webových stránkách pověřených knihoven zpřístupňují regionální oddělení informace pro knihovny, kde informují o novinkách, zpřístupňují adresář svých obsluhovaných knihoven včetně údajů o zřizovatelích, zveřejňují zprávy z porad a další aktuální informace.

7.4.1 Vydávání časopisu Duha

Moravská zemská knihovna v Brně vydává od roku 1987 čtvrtletník Duha, časopis s podnázvem Informace o knihách a knihovnách z Moravy. Je určen především veřejným knihovnám. Všechna čísla jsou dostupná on-line na webových stránkách <http://duha.mzk.cz> a starší ročníky přes systém Kramerius: <http://duha.mzk.cz/archiv-digitalizovane-duhy>.

V roce 2014 bylo na jednání redakční rady rozhodnuto změnit vydávání časopisu Duha. Časopis bude vycházet pouze v elektronické podobě a budou vydána celkem tři čísla. Každé bude nově zpracováno do formátu pro čtečky a do podoby .pdf. Od 3. čísla došlo ke změně názvu rubriky Osobnosti MZK na Knihovnické osobnosti Jihomoravského kraje.

Pro jednotlivá čísla byla zvolena následující témata:

1. Vzdělávání v knihovnách
2. Práce s náctiletými v knihovnách
3. Knihovní systémy a katalogy, OPACy nové generace

Mezi stálé rubriky časopisu Duha patří:

Studie/Články
Dvacet let českého knihovnictví
Veřejné knihovny
Konference/Akce
Informace pro knihovny (podrubrika Představujeme vysokoškolské knihovny)
Z činnosti MZK
Medailon
Recenze
Regionální nakladatelství
Rozhovor
Kavárna¹⁴
Zkušenosti ze zahraničních knihoven

Od roku 2014 došlo ke zrušení rubriky Knihovnické časopisy a Regionální nakladatelství. Nově byla zavedena rubrika: **Zkušenosti ze zahraničních knihoven.**

---

¹⁴ Rubrika vycházela pouze v elektronickém čísle.

Na stránkách on-line Duhy byl doplněn odkaz na Společnost Jiřího Mahena a jí vydávaný časopis Milíř. Ve spolupráci s Památníkem písemnictví v Rajhradě jsou čtenáři pravidelně informováni o programové nabídce Památníku.

Koncem roku vyšlo jedno sumarizační tištěné číslo jako Duha 1-3. Číslo přineslo výběr článků z jednotlivých elektronických čísel.

7.5 Vzdělávání knihovníků

Jednou z oblastí, kterou pověřené knihovny zabezpečovaly také v roce 2014, bylo vzdělávání knihovníků včetně pořádání porad a seminářů. Vzdělávací programy připravilo pro smluvní knihovny 6 pověřených knihoven (kromě Knihovny Jiřího Mahena v Brně, která tento typ činnosti nevykonává). Účast na vzdělávacích aktivitách projevilo **289 knihoven** (pokles o 90 knihoven).

7.5.1 Vzdělávání v Moravské zemské knihovně

Nezbytným předpokladem zvyšování úrovně poskytovaných služeb je vzdělávání knihovníků, které v rámci kraje garantoval [úsek výkonu regionálních funkcí Moravské zemské knihovny v Brně](#). Významnou a praktickou pomoc obecním knihovnám poskytují regionální oddělení pověřených knihoven, která ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou usilují o realizaci cílů stanovených krajskou koncepcí.

Nejvyšší podíl na vzdělávání knihovníků v JMK měla tradičně MZK v Brně, která z pozice krajského centra vzdělávání připravila pro **414 knihoven** (o 176 více než v roce 2013) a **776 účastníků** (o 174 více) kurzy a odborné semináře.

V březnu připravila MZK přednášku na téma **Nový občanský zákoník a knihovny**. Lektorkou byla Mgr. Ing. Tereza Krupová z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V souvislosti se statistickým výkaznictvím bylo aktuální téma **Benchmarking a knihovny** s podnázvem Jaké jsou silné a slabé stránky mé knihovny? Přednášejícím byl PhDr. Vít Richter z Knihovnického institutu Národní knihovny ČR. Mezi žádaná témata vzdělávacích akcí patří komunikace s uživateli. Dvoudenní školení s názvem Efektivní komunikace se čtenáři vedla lektorka PhDr. Jaroslava Dosedlová, Ph.D. z Psychologického ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. PhDr. Hana Nová z Národní knihovny vystoupila s prezentací databází českých a zahraničních deníků a databázemi právních informací. Cílovou skupinou byly knihovny, které uvažují zprostředkování nejaktuálnějších informací z politiky, práva, ekonomiky, kultury nebo sportu v elektronické podobě. Ve spolupráci s Klubem dětských knihoven SKIP Velká Morava připravila MZK seminář **Tabu v literatuře a v knihovnách**. Cílem semináře bylo poukázat na témata, o kterých literatura málo píše a se kterými knihovny málo pracují. Organizátorem školení byla Mgr. Helena Hubatková-Selucká, vedoucí knihovny pro děti a mládež KJM.

Jako reakce na potřeby zejména profesionálních knihoven připravila MZK ve spolupráci s firmou Lanius již tradiční školení s názvem **Clavius a authority**, na které navázalo dvoudenní školení katalogizačních pravidel vedené PhDr. Hanou Vochozskou, která pracuje jako vedoucí systémový knihovník Ústavu výpočetní techniky Fakulty informatiky Masarykovy univerzity.

V říjnu se konalo školení webových stránek **Správa webových stránek knihovny**, které vedla Mgr. Olga Skůpová, která pracuje jako dobrovolník v Moravské zemské knihovně a pomáhá knihovnám zavádět a provozovat webové stránky přes šablonu Webovky.

Na podporu marketingových aktivit knihoven se ve dvou termínech uskutečnil kurz **Tvorba letáku pro propagaci knihoven**, lektorem byl Mgr. Petr Křivánek, IT specialista v Knihovně univerzitního kampusu Masarykovy univerzity.

Listopadová školení věnovala pozornost trénování paměti a tvorbě myšlenkových map. Přednášku **Trénování paměti v knihovnách – jak a proč?** vedla Zdeňka Adlerová, trenérka paměti 3. stupně, PR pracovnice a organizátorka aktivit v Knihovně Karla Dvořáčka ve Vyškově. Lektorkou školení **Využití myšlenkových map v knihovnické praxi** byla Mgr. Dagmar Chytková, lektorka informačního vzdělávání a seminářů zaměřených na podporu kreativního a kritického myšlení, spoluautorka knihy Myšlenkové mapy pro studenty.

Cílem vzdělávacích aktivit bylo tak jako v předcházejících letech zkvalitnění a rozšíření práce s informacemi, seznámení s novými trendy, řešení problémů v knihovnách a informační vzdělávání uživatelů knihoven.

Úsek výkonu regionálních funkcí zajišťoval kurzy v počítačové učebně, semináře a vzdělávací akce v konferenčním sále MZK, celkem bylo připraveno **12 vzdělávacích akcí** v rámci regionálních funkcí (42 akcí celkem). Navštívilo je z pověřených, základních i odborných knihoven celkem **390 účastníků** (o 157 méně než v loňském roce, celkem na všech akcích účast 776 účastníků). **5 porad** (o jednu více než v roce 2013), které MZK pořádala, navštívilo **46 účastníků** (o 4 méně).

Vzhledem k realizaci většího množství vzdělávacích akcí v rámci projektu ERNIE (Educational and Research Network of Information Professionals – Platforma výzkumné a vzdělávací spolupráce v síti informačních profesionálů), jehož partnerem je i Moravská zemská knihovna, došlo k nižšímu počtu vzdělávacích akcí realizovaných z programu RF.

V loňském roce se tak nedotklo knihoven Jihomoravského kraje snížení dotace na regionální funkce a vzdělávání knihovníků tak mohlo být zajištěno beze změny.

Pro knihovníky veřejných knihoven zajišťovala MZK **Rekvalifikační knihovnický kurz**. Byl ukončen školní rok 2013/2014 a v září zahájen další ročník. Ve školním roce 2013/2014 rekvalifikační knihovnický kurz absolvovalo stejně jako v předcházejícím roce **16 posluchačů**.

7.5.1.1 Rekvalifikační knihovnický kurz

Rekvalifikační knihovnický kurz pro obor 243 2 odborný pracovník knihovny a 243 3 odborný pracovník v informacích (viz Klasifikace zaměstnání vyd. Statistický úřad 1993, sv. 2) má platnost v celé České republice. Je akreditován na základě paragrafu 108, zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení, v souladu s paragrafem 108 odst. 3 zákona č. 435/2004 Sb. a paragrafu 67 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Platnost akreditace je do 8. 4. 2016.

Kurz je určen pracovníkům veřejných a odborných knihoven, kteří jsou absolventy středních škol s maturitní zkouškou neknižovnického zaměření, případně absolventům vysokých škol jiného odborného zaměření.

Záměrem kurzu je zprostředkovat účastníkům teoretické a praktické knihovnické znalosti a dovednosti, připravit je na požadavky a potřeby uživatelů knihoven a informačních pracovišť tak, aby je dokázali profesionálně zajišťovat.

Učební program rekvalifikačního kurzu:

1. Knihovnictví v širších souvislostech
2. Budování organizace a ochrana informačního fondu
3. Knihovnicko-informační služby a systémy
4. Knihovny a informační technologie
5. Základy managementu a marketingu

Součástí výuky je návštěva odborných pracovišť MZK a dalších vybraných brněnských paměťových institucí.

Účastníci a lektori rekvalifikačního knihovnického kurzu 2013/2014

7.5.1.2 E-learningové vzdělávání

V roce 2014 pokračoval již třetím rokem e-learningový [Knihovnický kurz](#), který připravila Moravská zemská knihovna v Brně.

Cílem kurzu bylo nabídnout chybějící či rozšiřující (inovační) vzdělání knihovníkům z řad veřejných profesionálních i neprofesionálních knihoven v tematickém rozsahu rekvalifikačního knihovnického kurzu. Kurz probíhal v jarním a podzimním termínu.

Témata modulů:

Informační zázemí oboru

Legislativa k oboru

Informační fondy a typologie dokumentů

Akvizice

Evidence knihovního fondu

Knihovnické a informační služby

Informační etika

Jmenný popis

Věcný popis

Základy bibliografie a Metodika tvorby bibliografií a rešerší

Elektronické informační zdroje
Digitální knihovny
Práce se čtenářem
Informační gramotnost
Online prezentace knihoven

V podzimním termínu se konal již druhým rokem e-learningový tutorovaný kurz [Služby knihoven](#) v rozsahu 13 modulů.

Cílem kurzu bylo poskytnout rozšiřující (inovační) vzdělání především vedoucím i řadovým pracovníkům služeb z řad veřejných profesionálních knihoven a pracovníkům regionálních oddělení pověřených knihoven.

Přehled témat:

1. Úvod do právního rámce služeb
2. Informační etika a knihovny
3. Meziknihovní služby a jejich zdroje
4. Referenční služby
5. Volné elektronické informační zdroje
6. Licencované elektronické informační zdroje
7. Rešeršní služby
8. Služby specifickým skupinám uživatelů
9. Komunikace s uživateli knihoven
10. Výzkumy uživatelských potřeb
11. Prostorové možnosti knihovny a vybavení knihoven
12. Organizování akcí v knihovnách
13. Benchmarking knihoven

Na závěr kurzu obdrželi účastníci, kteří splnili všechny podmínky, potvrzení (osvědčení) o absolvování kurzu.

8 Hodnocení ekonomických ukazatelů

Na základě usnesení Zastupitelstva Jihomoravského kraje č. 915/13/Z9 schváleného 19. 12. 2013 obdržela Moravská zemská knihovna v Brně v roce 2014 dotaci na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven. Ve shodě s **Programem podpory zajištění regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji** je dotace poskytována formou podpory financování krajské knihovny a základních knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí podle ustanovení § 11 odst. 3 zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, ve znění pozdějších předpisů (knihovní zákon), evidované podle § 5 tohoto zákona, se sídlem v územním obvodu Jihomoravského kraje, jako součást zákonného plnění podle § 1 odst. 4 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Moravská zemská knihovna v Brně jako příjemce dotace obdržela finanční prostředky, které přispěly ke zvýšení úrovně poskytovaných knihovnických a informačních služeb v kraji.

Přehled dotace na regionální funkce v letech 2010-2014

2010	13 450 000
2011	13 450 000
2012	13 450 000
2013	13 450 000
2014	13 200 000

S účinností od 1. 1. 2005 je zabezpečování regionálních funkcí knihoven v kompetenci jednotlivých krajů (zákon č. 1/2005 Sb.). Z celkové dotace určené na výkon regionálních funkcí byly pro rok 2014 rozděleny a propočteny finanční částky pro MZK v Brně a šest pověřených knihoven JMK.

Na nákup výměnného fondu vynaložily pověřené knihovny v roce 2013 celkem **3,779.087,60 Kč** (o 187.592,41 Kč méně než v roce 2013). Výměnný fond umožňuje knihovnám obohatit a zpestřit nabídku stálého knihovního fondu a významně se podílí na zkvalitňování veřejných knihovnických a informačních služeb zejména malých obecních knihoven.

Z celkových nákladů pro pověřené knihovny – 11,930.000 Kč představuje tato částka **31,6 %** (v roce 2013 - 33 %).

Nákup výměnného fondu v rámci kraje (PK + MZK) představuje z celkové dotace na regionální funkce 28,63 % (v roce 2013 – 29,52 %).

Oproti roku 2013, kdy činil roční přírůstek VF 22 320 svazků, bylo v roce 2014 nakoupeno **21 205 svazků**, tedy o 1 115 svazků méně.

I přes snížení celkové částky dotace usilovaly pověřené knihovny o standardní poskytování regionálních služeb svým obsluhovaným knihovnám. Přesto došlo k mírnému snížení částky na nákup výměnných fondů a tím i počtu zakoupených svazků. Mezi preferované a žádané služby ze strany knihoven patří vzdělávání. Došlo k výraznému navýšení počtu všech obslužených knihoven (z 555 v roce 2013 na 703 v roce 2014), celoživotní vzdělávání knihovníků patří mezi jednu z hlavních činností také pověřených knihoven. Důraz byl kladen na spolupráci se zřizovateli a zejména osobní kontakty se osvědčily jako účinný nástroj přispívající ke zlepšování činnosti knihoven. I do budoucna zůstává jako jeden z hlavních úkolů prohlubování vztahů se zřizovateli a budování image knihoven jako informačních, vzdělávacích a komunitních center měst a obcí.

9 Závěr

Zásluhou podpory ze strany zřizovatelů pověřených knihoven zejména na začátku roku se podařilo zachovat úroveň regionálních služeb ve standardní kvalitě. Nemalou zásluhou také za pomoci pracovníků regionálních oddělení.

Dotáčnický program JMK na podporu RF knihoven je celkově hodnocen velice pozitivně, zejména na základě kladných hodnocení knihoven i jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé služby využívají. Pozitivní vliv na zapojování dalších knihoven do systému regionálních služeb a jejich další rozšiřování mají také osobní konzultace pracovníků regionálních oddělení pověřených knihoven se starosty jednotlivých obcí. Krajská koncepce regionálních funkcí usilovala zejména o další rozvoj knihoven směrem k podpoře automatizace a vzájemné kooperace, zavádění webových stránek, nové formy vzdělávání a efektivnější využívání výměnných fondů. Pozornost byla věnována zejména procentuálnímu zastoupení prostředků na nákup VF a spotřebě energií, a to především ve srovnání s celorepublikovými ukazateli.

Krajská knihovna bude i do budoucna usilovat za pomoci pověřených knihoven o naplňování vytyčených cílů, které přispějí ke zkvalitňování a rozšiřování poskytovaných služeb.

10 Celkové hodnocení výkonu regionálních funkcí v roce 2014

Dotace na podporu výkonu regionálních funkcí umožňuje zajistit dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb i v těch nejmenších obcích a podle hodnocení pověřených

knihoven JMK je knihovnami i jejich zřizovateli hodnocena velmi kladně. Mezi nejvíce využívané služby patřila cirkulace výměnných fondů, poradenská a konzultační činnost, doprava, porady a vzdělávání. V oblasti poradenství byla také v roce 2014 věnována pozornost dotačnímu programu VISK 3 (zpracování žádostí projektu na pořízení AKS Clavius a Clavius REKS), legislativě, statistickému vykazování a webovým stránkám knihoven.

Standardy a dílčí cíle regionálních funkcí se podařilo rámcově naplnit i v roce 2014. Přednostními úkoly do budoucna zůstává rozvoj automatizace a zavádění webových stránek u knihoven, které je zatím nemají, stejně jako zvýšené úsilí o jejich aktuálnost a naplnění požadovanými údaji.

Dotace určená na rozvoj regionálních funkcí významně napomáhá dalšímu zkvalitňování poskytovaných regionálních služeb, které v konečném důsledku přispívají k podpoře kulturního života obcí a napomáhají rozvoji informační a čtenářské gramotnosti.

Dostupnost RF pro základní knihovny byla řešena v některých regionech (např. Brno-venkov) formou spádových oblastí, tzv. středisek, které napomáhaly zejména při cirkulaci VF. Pověřené knihovny se snažily vytvářet podmínky pro zlepšování výkonu RF, optimalizovat provozní podmínky a zkvalitňovat pomoc smluvním knihovnám.

Nadále se zkvalitňoval obsah webových stránek knihoven, mnohé knihovny využily nabídku stránek přes projekt Webovky. Knihovny využívaly také možnost webových stránek přes Šablonu webu pro malé knihovny, projekt Knihovny města Hradce Králové.

Informace o knihovních fondech jsou prostřednictvím on-line katalogů a katalogů výměnných souborů dostupné jednotlivým knihovnám v regionu. Doplněvány a aktualizovány jsou webové stránky oddělení knihovnictví na webových stránkách Moravské zemské knihovny v Brně.

Výměnné fondy podstatně napomáhají knihovnám rozšiřovat nabídku výpůjčních služeb občanům. Významná je tato pomoc zejména v obcích, které nenakupují žádný knihovní fond. O tuto regionální službu žádá stále více knihoven, v posledním době i knihoven profesionálních.

Obsluhované knihovny využívají nabídku vzdělávacích akcí pořádaných Moravskou zemskou knihovnou v Brně, krajským centrem mimoškolního vzdělávání knihovníků. Vzdělávací akce pořádají pro knihovny svého regionu také pověřené knihovny. Cenná je rovněž výměna zkušeností, která napomáhá zkvalitňování práce a mnohdy i inovaci zaběhnutých činností. Po vzoru Městské knihovny Kuřim využívají stále ve větší míře i ostatní pověřené knihovny možnost výjezdních porad spojených se vzděláváním (návštěvy úspěšně pracujících knihoven jiných krajů či regionů v JMK).

Významný posun ve výkonu RF byl zaznamenán ve zlepšení spolupráce s neprofesionálními knihovnami, účasti jejich knihovníků na poradách pověřených knihoven a dalším rozvoji poskytovaných knihovnických a informačních služeb. V centru pozornosti zůstává i nadále vzdělávání neprofesionálních knihovníků, zejména a hledání cest ke zlepšení jejich účasti na poradách a vzdělávacích akcích.

Regionální funkce ve svém důsledku napomáhají zkvalitňovat odbornou činnost knihoven a tím rozšiřovat jejich působnost v úloze místních informačních a komunitních center.

V posledním roce platnosti krajské koncepce bylo možné sledovat úspěšné pokračování regionální automatizace a v jejím důsledku nárůst webových stránek knihoven. Pozitivní zprávou je pokračování tohoto trendu i do budoucna, jak vyplývá z plánů pověřených knihoven, a zavádění automatizace a webových stránek i do těch nejmenších knihoven kraje.

Výkon regionálních funkcí podpořený dotačním programem JMK je knihovnami stále obecně hodnocen jako velmi pozitivní a to na základě jak kladných hodnocení samotných knihoven, tak jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé regionální služby využívají a jejichž rozsah i kvalita se zásluhou včasné dotace JMK zvýšila kvantitativně i kvalitativně také v roce 2014.

Knihovny jsou skutečným místem, o kterém lze říci, že má svůj genius loci.

*„Locus má neuvěřitelně mnoho významů, platný je jistě ten první, totiž místo, ale neuškodí kvůli rozpětí vyjmenovat ty další: kraj, bydliště, odstavec, stanoviště, stav, rod, původ, hodnost, situace, příležitost, bod, otázka, téma (dokonce!), obor, nauka. Zůstaneme u místa a genius loci je pak "duch určitého místa, duch spjatý s místem". **Rozhodující je pocit neobyčejnosti, mimořádnosti určitého místa; mimořádný citový vztah k místu, identifikace s ním.**“*

Ludvík Kundera - Genius loci? [online].

Zdroj: <http://www.ipetrov.cz/dokument.py?idd=D00000000000000176>

Vstřícná a pozitivní atmosféra činí z knihoven místa, která mají potenciál ovlivňovat život obyvatel a ve svém důsledku i celé společnosti. Dotace na regionální funkce významně napomáhá tuto funkci a úlohu knihoven naplňovat.

Seznam použitých zkratek

ADSL	Asymmetric Digital Subscriber Line, vysokorychlostní připojení k internetu
AKS	automatizovaný knihovní systém
ISHARE	program pro sdílenou katalogizaci
JMK	Jihomoravský kraj
KF	knihovní fondy
MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky
MMB	Magistrát města Brna
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu při Ministerstvu kultury ČR
PIK	Projekt internetizace knihoven
PK	pověřená knihovna
REKS	Regionální knihovní systém Clavius
RF	regionální funkce
VF	výměnné fondy
VKIS	veřejné knihovnické a informační služby

Název: **Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2014**

Zpracovala: Monika Kratochvílová

Vydala: Moravská zemská knihovna v Brně

Rok vydání: 2015

Určeno: Krajský úřad Jihomoravského kraje, Národní knihovna ČR
a pro vnitřní potřebu veřejných knihoven Jihomoravského kraje

Zpracováno na základě statistických výkazů výkonu a financování regionálních funkcí pověřených knihoven Jihomoravského kraje za rok 2014.

Zpráva je dostupná na stránkách Moravské zemské knihovny v Brně.